

Advies Zorginstituut Nederland in een geschil over de uitvoering van de zorgverzekering

De Stichting Klachten en Geschillen Zorgverzekeringen (SKGZ) heeft op 11 mei 2026 aan Zorginstituut Nederland (het Zorginstituut) advies gevraagd als bedoeld in artikel 114, derde lid, van de Zorgverzekeringswet (Zvw). Verzoeker en verweerder hebben een geschil over de vergoeding van een AYopro lichttherapiebril.

Bij de adviesaanvraag heeft SKGZ een kopie van het dossier gestuurd. Het Zorginstituut brengt een voorlopig advies uit, dat nog aangepast kan worden als uit het verslag van de hoorzitting en/of aanvullende stukken nieuwe feiten of omstandigheden naar voren komen.

In de tussen partijen overeengekomen zorgverzekering is de aanspraak op hulpmiddelenzorg omschreven. Dit komt overeen met de Zvw.

Vooraf merkt het Zorginstituut nog op dat zijn adviestaak beperkt is tot de vraag of verzoeker aanspraak heeft op een verstrekking of een vergoeding op grond van de basisverzekering. Dit betekent dat het Zorginstituut twee vragen beantwoordt. Namelijk, of de zorg in geschil onderdeel is van het basispakket en vervolgens of verzoeker op deze zorg is aangewezen. Dit laatste is een medische beoordeling. Er is een BIG-geregistreeerde medisch adviseur betrokken bij de beoordeling van het geschil. Het Zorginstituut baseert het advies op de beschikbare informatie in het toegezonden dossier.

Het advies van het Zorginstituut kan geen betrekking hebben op een beslissing van verweerder op basis van de aanvullende verzekering of coulance.

Situatie van verzoeker

Verzoeker is gediagnosticeerd met Delayed Sleep Phase Disorder (DSPD). Als gevolg hiervan ervaart verzoeker verschillende beperkingen, zoals moeite met in- en doorslapen, vroeg wakker worden, slaperigheid overdag, vermoeidheid en last van rusteloze benen. Als onderdeel van de behandeling schreef de behandelend neuroloog lichttherapie voor. Verzoeker heeft daarop in 2021 een AYopro lichttherapiebril en een slaapmasker aangeschaft. De neuroloog heeft aangegeven dat verzoeker in de ochtend en zo nodig gedurende latere momenten op de dag gebaat is bij lichttherapie. Door dit laatste is een stationaire daglichtlamp niet geschikt en is verzoeker aangewezen op een draagbare lichttherapiebril. Sinds de aanschaf van de AYopro lichttherapiebril merkt verzoeker een enorme verbetering, wat ook door zijn neuroloog wordt bevestigd. Verzoeker voelt zich energiever, kan zich beter focussen, zijn slaapritme is stabiel en ook heeft hij minder slaapaanvallen.

Verweerder heeft vergoeding van de AYopro lichttherapiebril afgewezen omdat de zorgverzekering geen dekking biedt voor de kosten van een lichttherapiebril. Voor zover een dergelijke bril moet worden beschouwd als een reguliere bril geldt dat alleen bijzondere optische hulpmiddelen voor vergoeding in aanmerking komen. Een lichttherapiebril kan hier niet toe worden gerekend. Daarnaast kan bij verzekerden met ernstige huidaandoeningen (zoals psoriasis of vitiligo) aanspraak bestaan op lichttherapie, maar verzoeker kampt niet met een dergelijke aandoening. Ook geeft verweerder aan dat een losse bril voor thuisgebruik niet onder de aanspraak valt.

Verzoeker geeft aan dat de regelgeving een medisch noodzakelijke, effectieve en redelijk geprijsde behandeling niet op inhoudelijke gronden uitsluit, maar op een formele grond die in de specifieke situatie van verzoeker willekeurig uitpakt. Op de stelling van verweerder dat de basisverzekering lichttherapie alleen vergoedt bij ernstige huidaandoeningen en alleen in het ziekenhuis of een erkend behandelcentrum, schrijft verzoeker dat dit een onjuiste vergelijking is. De (UVB-) lichttherapie is een fundamenteel andere behandeling. De juiste vergelijking is volgens verzoeker die met een stationaire daglichtlamp bij DSPS, een hulpmiddel dat volgens verzoeker wel wordt vergoed. De AYOpro is functioneel equivalent aan een stationaire daglichtlamp, maar in draagbare vorm.

Verder vraagt verzoeker het Zorginstituut om vier vragen te beantwoorden. Deze worden hieronder besproken.

Juridisch kader

Hulpmiddelen kunnen voor vergoeding in aanmerking komen vanuit het basispakket, indien deze vallen onder een van de functiegerichte omschrijvingen van artikel 2.6 Regeling zorgverzekering. De aanspraak op de hulpmiddelenzorg is nader uitgewerkt in artikel 2.8 - 2.29 Rzv.

Beoordeling

De informatie in het dossier is medisch en juridisch beoordeeld.

Delayed Sleep Phase Syndrome

Delayed Sleep Phase Syndrome (DSPD, vertraagde-slaapfasesyndroom) is een circadiane ritmestoornis, waarbij het slaap-waakritme is verschoven ten opzichte van het sociale 24-uurs ritme, zonder dat de slaap zelf gestoord is. Door de vertraagde slaapfase heeft iemand moeite om op (de voor de meeste mensen gebruikelijke) tijd in slaap te vallen en om op sociaal wenselijke tijden op te staan. De behandeling van circadiane ritmestoornissen is multidisciplinair en is gericht op het afstemmen van de slaapfase op het sociale ritme en het verbeteren van de algehele levenskwaliteit. Behandelopties zijn o.a. chronotherapie (een techniek waarbij het slaap-waakritme geleidelijk wordt verschoven naar het gewenste tijdstip), en lichttherapie (met als doel het verschuiven van de slaap-waakcyclus door blootstelling aan helder licht op specifieke tijden van de dag).¹

AYOpro

Een AYOpro is een instrument dat als bril gedragen wordt, zonder glazen en met vlak boven beide ogen een lichtbron van waaruit licht van specifieke golflengten kan schijnen. Volgens de website van de fabrikant/leverancier goayo.nl helpt blauw-turquoise licht in de ochtend en rood licht in de avond om het bioritme van de gebruiker in balans te brengen.

De AYOpro is een uitgebreide versie met een app waarmee de gebruiker de bril kan bedienen en afstemmen op de eigen biologische klok, en een bewaarcase waarmee de bril draadloos opgeladen wordt.

De fabrikant/leverancier stelt op de website dat de AYOpro geen medisch hulpmiddel is, maar een consumentenproduct voor lifestyle/wellness en dat de producten van goayo.nl niet zijn bedoeld om ziekten of aandoeningen te diagnosticeren, behandelen, genezen of voorkomen.²

¹ Zie o.a. <https://www.kempenhaeghe.nl/verwijzen-slaapgeneeskunde/themas/circadiane-ritmestoornissen>

² <https://goayo.nl/veelgestelde-vragen/> 'Is AYO een medisch hulpmiddel?' en disclaimer, <https://goayo.nl/disclaimer-en-aansprakelijkheid/>

Het instrument wordt ook ingezet in onderzoek naar bioritme en alertheid of herstel bij onder andere marinepersoneel en topsporters.³

Beoordeling

Hulpmiddelen in de basisverzekering zijn geregeld in de Rzv. De hulpmiddelen in deze regeling zijn functiegericht omschreven, met gebruikmaking van de International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF).

Hulpmiddelen bij stoornissen in de functie 'slaap' (ICF-classificatie: b134 Slaap) zijn niet in de Rzv opgenomen. Zowel de AYOpro als een stationaire daglichtlamp vallen dan ook niet onder hulpmiddelenzorg in de basisverzekering.

Vragen van verzoeker en reactie Zorginstituut

1. *Valt een draagbare daglichtlamp (zoals de AYOpro) onder dezelfde aanspraak als een stationaire daglichtlamp bij DSPS?*

Zoals hiervoor beoordeeld, vallen zowel de AYOpro als een stationaire daglichtlamp niet onder de vergoeding van de basisverzekering. Zorgverzekeraars kunnen ervoor kiezen hulpmiddelen in hun aanvullende verzekering op te nemen. De adviestaak van het Zorginstituut beperkt zich echter tot de basisverzekering.

Ten overvloede merkt het Zorginstituut op dat verweerder in de voorliggende stukken aangeeft dat de basisverzekering lichttherapie vergoedt bij ernstige huidaandoeningen. Het gaat dan echter niet om een daglichtlamp, maar om UV-lichttherapie. Dit is bij verzoeker niet aan de orde. Verder geldt dat deze zorg niet valt onder hulpmiddelenzorg (artikel 2.6 Rzv), maar onder medisch-specialistische zorg.⁴

2. *Is het onderscheid tussen een stationaire en draagbare daglichtlamp medisch relevant voor de beoordeling van de vergoedingsaanspraak?*

Het antwoord op deze vraag is hiervoor reeds gegeven.

3. *Voldoet de AYOpro aan de pakketcriteria (effectiviteit, kosteneffectiviteit, noodzakelijkheid, uitvoerbaarheid) voor vergoeding uit de basisverzekering?*

De vraag of de AYOpro voldoet aan de pakketcriteria (effectiviteit, kosteneffectiviteit, noodzakelijkheid en uitvoerbaarheid) valt buiten de beoordeling van dit geschil. Het Zorginstituut beoordeelt in geschillen niet of een hulpmiddel in aanmerking zou moeten komen voor opname in het verzekerde pakket. Het Zorginstituut beoordeelt in geschillen uitsluitend of een hulpmiddel al dan niet in het basispakket zit, en zo ja, of een verzekerde op grond van de basisverzekering aanspraak heeft op vergoeding van het hulpmiddel.

Indien het gewenst is dat een (nieuw) hulpmiddel in het basispakket instroomt, dient de zorg te voldoen aan de pakketcriteria.

³ <https://goayn.nl/wetenschappelijke-basis/>

⁴ In de toelichting op artikel 2.18 Rzv, 'hulpmiddelen bij stoornissen in de functies van de huid', wordt aangegeven dat wanneer het gaat om (tijdelijk) gebruik thuis (...) van een hulpmiddel onder de verantwoordelijkheid van de medisch-specialist, dat het hulpmiddel dan niet onder de te verzekeren prestatie hulpmiddelenzorg valt maar onder de te verzekeren prestatie geneeskundige zorg, zoals medisch-specialisten die plegen te bieden (artikel 2.4 van het Besluit zorgverzekering). UV-lichttherapie wordt in deze toelichting genoemd als voorbeeld van hulpmiddelen in het kader van de 'geneeskundige zorg zoals medisch-specialisten die plegen te bieden'. In sommige situaties kan UV lichttherapie thuis worden gegeven. Dit wordt dan door de dermatoloog bepaald en vanuit het ziekenhuis geregeld.

Doorgaans is daarvoor een onderbouwde aanvraag nodig vanuit de bij de aandoening betrokken beroepsgroep(en), met documentatie waaruit de effectiviteit blijkt ('voldoet het hulpmiddel aan het Zvw-criterium de stand van de wetenschap en praktijk') en onderbouwing ten aanzien van de andere pakketcriteria.

4. Is het redelijk en billijk dat een patiënt met DSPS die een bril draagt — en voor wie een stationaire lamp geen gelijkwaardig alternatief is — geen vergoeding ontvangt voor het enige voor hem werkende hulpmiddel?

Zoals gezegd is het advies van het Zorginstituut beperkt tot een beoordeling van de aanspraak op grond van de basisverzekering. Het Zorginstituut kan niet adviseren over de redelijkheid en billijkheid.

Conclusie

Een AYOp ro lichttherapiebril maakt geen onderdeel uit van het basispakket.

Het advies

Het Zorginstituut adviseert op basis van de beschikbare informatie in het dossier het volgende:

Een AYOp ro lichttherapiebril maakt geen onderdeel uit van het basispakket en komt daarom niet voor vergoeding in aanmerking.